

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi

The Journal of International Social Research

Cilt: 9 Sayı: 43 Volume: 9 Issue: 43

Nisan 2016 April 2016

www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

OSMANLI DEVLETİ'NİN AŞİRETLERE YÖNELİK VERGİ POLİTİKALARI: BULAÇLI AŞİRETİ ÖRNEĞİ TAXATION POLICIES OF THE OTTOMAN STATE TOWARDS THE TRIBES: THE EXAMPLE OF BULACLİ TRİBE

Aydın EFE*

Öz

Tanzimat'ın ilanından sonra Osmanlı Devleti, çeşitli adlar ile anılan vergileri kaldırarak tek tip vergi alma yolunda bir takım çalışmalar yapmıştır. Maliye alanında yapılan bu çalışmalarda, devlet, vergi mükellefi olabilecek şahısları tespit etmek için temettuat sayımlarına girişmiştir. Bu mükelleflerin isim ve şöhretleri, sahip oldukları arazi, mülk, hayvan sayıları ve bunlardan elde edebilecekleri gelirleri kayıt altına almıştır. Böylece devlet, ekonomisinin ihtiyaç duyduğu parayı vergi adı altında tahsil edebilecekti.

Bulaçlı Aşireti mensupları ile ilgili olarak kaydı tutulan, Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde bulunan ML. VRD. TMT. d 10100 nolu defter incelenerek aşiret mensuplarının sahip oldukları hayvan sayıları ve bu hayvanlardan elde ettikleri iki senelik gelirleri ulaştırılmıştır. Ayrıca bu aşiretin komşusu olan Keşli Aşireti ile hayvan sayıları ve gelirleri karşılaştırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bulaçlı Aşireti, Temettuat, Bulaçlı Temettuat Defteri, Vergi.

Abstract

After the announcement of the Tanzimat (The Reformation) the Ottoman State realized a number of implementations regarding receiving unique type of tax by abolishing the taxes that had been collected in various names. In these applications performed in the area of finance state initialized the counting of temettuat in order to determine the individuals who could be taxpayers. The names and fames of these taxpayers, number of the land, property and the animals they owned these taxpayers and the income they could generate out of them were registered. This way the state would be able to collect the money that its economy needed under the name of tax.

By studying the book numbered ML. VRD. TMT. D 10100 found in the Ottoman Archive of the Prime Ministry registered for the members of the Bulaçlı tribe the number of the animals that the tribe members owned and the two years' income they had generated were accessed. In addition a comparison of the number of animals and the income was made with the Keshli tribe, a neighbor of this tribe.

Keywords: Bulaçlı Tribe, Temettuat, Bulaçlı Temettuat Book, Tax.

Giriş

XIX. yüzyıl Osmanlı Devleti açısından bir reform dönemi olarak adlandırılabilir. Bu reformlar içerisinde maliye sahasında yapılan önemli değişiklikler göze çarpmaktadır. Klasik dönemde var olan vergi sisteminde değişikliğe gidilerek iltizam sistemine son verilmiş, cizye ve aşar gibi birkaç vergi haricinde diğer vergiler kaldırılmıştır. Tek tip vergi alma yolunda çalışmalara başlanmıştır.¹

Bu amaçla devlet, Tanzimat öncesinde çeşitli adlar altında aldığı vergileri, tek bir ad altında alabilmek ve hane reislerinin gelirlerini tespit etmek amacıyla yapılan temettu yazımlarına hız vermiştir. Bu yazımlar; Osmanlı sosyal ve ekonomik tarihi açısından, XIX. yüzyıl ortalarında, önemli bilgiler içermektedir. Çeşitli adlar ile anılan vergilerin tek adla adlandırılması hususu, maliye alanında yapılan bir yenilik olarak karşımıza çıkarken bu vergi için bütün hane reislerinin mal, mülk ve gelirlerinin, kayıt altına alınarak, tespit edilmesi düşünülmüştür. Klasik dönemde yapılan tahrirlerdeki bilgilerden daha fazlasının temettuat defterlerinde mevcut olduğu görülmektedir. Aynı dönemde nüfus sayımları da yapıldığı için, temettuat defterleri nüfus tespiti açısından nüfus defterlerinden daha önemli olmasa da, ayrıntılı bilgilere yer vermesi sebebiyle farklı malumat içermektedir.² Kısacası devlet, ekonomisini ayakta tutmak amacıyla vergi almak istemekte, bunun için de vergi mükellefi olabilecek şahısları kayıt altına alıp, onların mal, mülk ve hayvanları ile gelirlerini tespit ederek kayda geçirmeyi amaçlamaktaydı.

Gülhane Hatt-ı Hümayunu'nun ilanından sonra 25 Ocak 1840 tarihinde çıkarılan bir Talimat-ı Seniyye ile devlet, vergi mükellefi olabilecek vatandaşlarının kayda geçirilmesi hususunu emrediyordu.³

Tanzimat'tan sonra ortaya çıkan üç önemli gelişme vardır. Birincisi *hak ve hürriyetler*, ikincisi *can ve*

* Yrd. Doç. Dr., Çankırı Karatekin Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü.

¹ Nuri Adıyke, "Temettuat Sayımları ve Bu Sayımları Düzenleyen Nizamname Örnekleri", <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/19/1267/14586.pdf> erişim tarihi: 15/01/2013, s. 769.

² Mübahat S. Kütükoğlu, "Osmanlı Sosyal ve İktisâdi Tarihi Kaynaklarından Temettü Defterleri", *Belleten*, Cilt: LIX - Sayı: 225, 1995, s. 395; Kütükoğlu, "İzmir Temettü Sayımları ve Yabancı Tebaa", *Belleten*, c. LXIII (238), Aralık 1999, TTK Yay., Ankara 2000, s. 755.

³ Kütükoğlu, "Temettü Defterleri", s. 395; Said Öztürk, "Türkiye'de Temettuat Çalışmaları", *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, c. 1, S. 1, 2003, s. 289.

mal güvenliği, üçüncüsü ise maliyenin yeniden düzenlenmesi hususlarıdır. Gündemde tutulan hak ve özgürlükler konusu olsa da, Tanzimatçıların gerçek amacı yeni bir vergi reformunu ortaya koymaktı. Yapılan çalışmaların şahidi olan belgeler, vergi meselesinin daha önemli olduğunu belirtmektedir. Ayrıca vergi düzenlemesine gidilmesi neticesinde vergi kaynaklarının neler olduğu konusunun tespit edilmesi maksadıyla Tanzimat'ın uygulandığı bölgelerde sayımlar yapıldığı görülmektedir.⁴

Devletin alabileceği vergiyi tespit etmek amacıyla yapılan tahrirlerde, hane sahiplerinin isim ve şöhreti, tasarruflarında bulunan emlak, arazi ve bu arazinin ekilen veya nadasa bırakılan kısmının kaç dönüm olduğu, yetiştirdikleri hayvan sayıları vs. kayıt altına alınarak hane sahiplerinin gelirleri üzerinden planlanan vergi alınabilecekti.

Vergi elde edebilmek amacıyla yapılan ilk sayımlar h. 1256 (1840) senesinde yapılmıştı. H. 1261(1845) senesinde yapılan sayımları, önceki yapılanlardan farklı kılan husus ise, kişinin h. 1260 (1844) yılı gerçek geliri ile h. 1261 (1845) senesi tahmini gelirinin kaydedilmesidir.⁵

Temettu' kelimesi aslı Arapça ve sözlükte "kâr etme, kazanma" manasına gelirken, çoğulu olan 'temettuât' kelimesi ise "kârlar, kazançlar", anlamındadır.⁶ XIX. yüzyılda oluşturulan Temettuât Defterleri, Osmanlı taşrasına yönelik yapılacak olan çalışmalar açısından önemli istatistiki veriler içermektedir. Ayrıca bu defterler, bulunduğu bölgeye ait mikro ve makro sosyo-ekonomik verileri ortaya koyması açısından da oldukça dikkat çekicidir.⁷

1. Bulaçlı Aşireti İle İlgili Kısa Bilgiler

Bulaçlı Aşiretinin, yaşam sahasının, bugün Mersin iline bağlı olan Silifke dâhilinde olduğu görülmektedir. Aşiretin adı farklı şekilde geçmektedir. Bulaçlı Aşireti adının "Bulaca, Bulacalı/Bulacalu ve Bulaçlı" şeklinde geçtiği görülmektedir. Bu farklı yazılışlar, Osmanlı arşiv belgelerinde söz konusudur.⁸

Bulaçlı Aşiretinin, Osmanlı klasik dönem yazımlarında⁹, Türkmen Yörükânı Taifesinden olduğu ve İçel Sancağına bağlı İçel, Gülnar ve Mut kazaları ile Adana'ya bağlı Sis (Kozan) Sancağı ve Kars-ı Maraş (bugün Kadirli) Sancağında yaşadıkları görülmektedir.¹⁰

Bulaçlı Cemaatinin bir müddet sonra yaşama alanlarının genişlediği görülmektedir. Alaiye (Alanya) Sancağı, Gülnar kazası (İçel Sancağı), İçel, Sis, Kars-ı Maraş, Adana sancakları, Mut kazası, Tarsus Sancağı, Silifke, Sinanlı ve Selinti kazaları (İçel Sancağı), Teke ve Hamit sancakları dâhilinde yaşayan bu cemaatin, Türkmen Yörükânı Taifesinden olduğu belirtilmektedir. Bulaçlı/Bulaca/Bulacalı Cemaatinin asıl buldukları mahal ise İçel Sancağında yer alan Bahçederesi adlı yerleşim yeridir. Aşiret mensupları, Mut kazasında kışlarlar, yazları ise Yellidere ve civar yaylalara çıkarlardı.¹¹

Konu ile alakalı olarak incelenen defter, Başbakanlık Osmanlı Arşivinde ML. VRD. TMT. d 10100 koduyla kayıtlıdır. Bu defterde Bulaçlı Aşiretinin kayıtları bulunmaktadır. Mevcut defter, 40 sayfadan ibarettir. Hane numaralarının üzerinde meslek adları bulunmaktadır. Yine bu kısımda bir senede vermiş oldukları vergi miktarı da yazılıdır. Defterde 116 hane kayıtlıdır. Defterin sonunda mühür bulunmaması defterin son sayfalarının kaybolduğuna veya yırtıldığına dair işaret kabul edilebilir. Bu defterde h. 1260 (1844) yılı gelirleri gerçeği yansıtırken, h. 1261 (1845) senesi gelirleri ise tahminidir. Yapılan değerlendirmelerde iki yılın gelirleri ele alınmıştır.

Bulaçlı Aşireti temettuat defterinin birinci sayfasında *Aşiret-i Bulaçlı*, bunun biraz aşağısında ise *Cemaat-i Bulaçlı* tabirleri bulunmaktadır. İkinci sayfasında ise "Konya Eyâleti mülhakatından İç il Sancağına tâbi' Bulaçlı Cemaatinin tahrir-i emlak ve arazi [ve] hayvânât ve temettuâtının kuyûd defteridir ber-vechi cemaat-i yörükân defteridir" şeklinde bir ifadeden sonra *Aşiret-i Bulaçlı tâbi' livâ-i mezbûr* şeklinde kayıt vardır.

⁴ Said Öztürk, "Türkiye'de Temettuat", s. 287.

⁵ Öztürk, "Türkiye'de Temettuat", s. 289.

⁶ Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca- Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Aydın Kitabevi, Ankara 1993, s. 1073; Temettu kelimesinin anlamı ve vergisi hakkında geniş bilgi için bkz. Mehmet Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, c. III, MEB Yayınları, İstanbul 2004, 453-455.

⁷ Said Öztürk, "Konya Temettuat Defterleri", *Uluslararası Kuruluşunun 700. Yılı Dönümünde Bütün Yönleriyle Osmanlı Kongresi*, 07-09 Nisan 1999, Selçuk Üniversitesi Basımevi, Konya 2000, s. 533.

⁸ BOA ML. VRD. TMT. d 10100'de (بولاجلى), BOA, İ.MVL, 428/17780, lef 7, 8, 9 ve 10'da (بوله جلى), BOA, NFS, d, 3690, s. 2'de (بولاجلى), BOA, A. {DFE. d, 574, s.1'de ise (لى جه بوله) ve BOA, A. {DFE. d, 766, s.17'de ise (لى جه بوله) şeklinde geçmektedir.

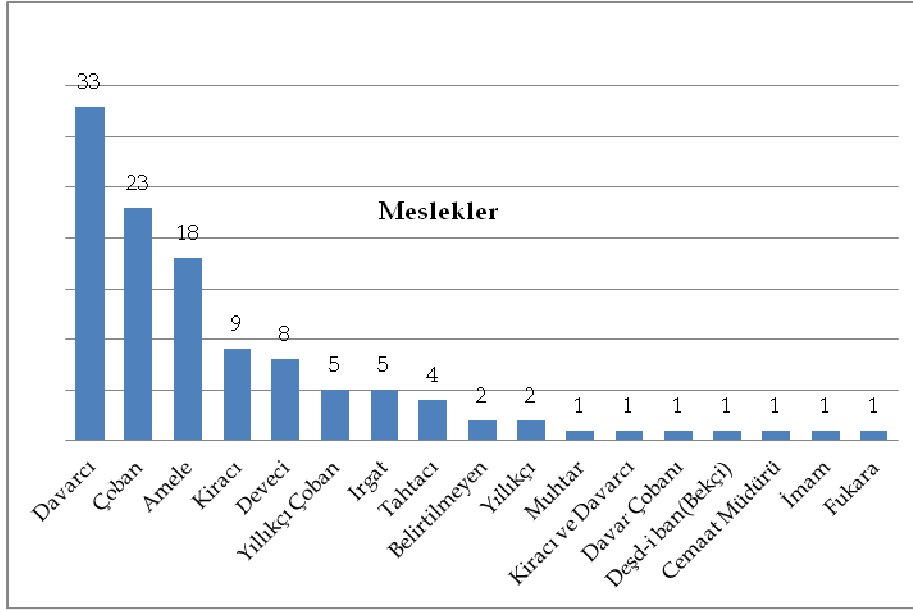
⁹ Tahrir konusunda geniş bilgi için bkz. Ömer Lütfi Barkan, "Türkiye'de İmparatorluk Devrinin Büyük Nüfus ve Arazi Tahrirleri ve Hakana Mahsus İstatistik Defterleri", *İktisat Fakültesi Mecmuası*, 1941, c. II, sy. 1-2, s. 20-59; Halil İnalçık, *Hicri 835 Tarihli Suret-i Defter-i Sancak-i Arvanid*, TTK Yayınları, Ankara 1954; Halil İnalçık, Evgeni Radushev ve Uğur Altuğ, *1445 Tarihli Paşa Livâsı İcmal Defteri*, TTK Yayınları, Ankara 2013; *438 Numaralı Muhâsebe-i Vilâyet-i Anadolu Defteri (937/1530) I*, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara 1993; Erhan Afyoncu, "Osmanlı Devleti'nde Tahrir Sistemi", *Osmanlı*, c. 6, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, 1999, s. 311-314; Afyoncu, "Türkiye'de Tahrir Defterlerine Dayalı Olarak Hazırlanmış Çalışmalar Hakkında Bazı Görüşler", *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, c. 1, S. 1, 2003, ss.267-286.

¹⁰ Cevdet Türkay, *Başbakanlık Arşivi Belgelerine Göre Osmanlı İmparatorluğu'nda Oymak, Aşiret ve Cemaatler*, İşaret Yayınları, İstanbul 2005, s. 65.

¹¹ Cevdet Türkay, *Osmanlı İmparatorluğu'nda Oymak, Aşiret ve Cemaatler*, s. 222.

Defterde hane numaralarının üzerlerinde meslek erbabını tanımlayan tabirler bulunmaktadır. Bundan dolayı meslek isimlerini gruplayan bir tablo vermenin uygun olacağı kanaatiyle aşağıdaki tabloda hane reislerinin meslekleri verilmiştir.

2.a. Hane Reislerinin Meslekleri

Bulaçlı Aşireti Temettuat Defterinde, aşirete mensup 116 hane bulunmaktadır. Bu hane mensuplarından iki tanesinde meslek kısmı belirtilmemiştir. Meslek erbabı olarak en çok 33 kişi ile *Davarcı*, onu sırayla 23 kişi ile *Çoban*, 18 kişiyle *Amele* takip etmektedir. *Kiracı* olanlar dokuz kişi, *Devreci* olanlar ise sekiz kişidir. Tablo incelendiğinde beşer kişiyle *Yıllıkçı Çoban* ve *Irgat*, dört kişiyle *Tahtacı*, iki kişiyle *Yıllıkçı* yer almaktadır. Bunları birer kişiyle “muhtar, kiracı ve davarcı, davar çobanı, bekçi, cemaat müdürü, imam ve fukara” izlemektedir.

Bazı meslek grupları birleştirilebilirdi. Lakin defterde yazdığı şekliyle gruplama yapıldığından tablo buna göre oluşturulmuştur. *Çoban*, *yıllıkçı çoban* ve *davar çobanı* birleştirilebilirdi. Deftere sadık kalmak amacıyla birleştirme yapılmamıştır.

Cemaat müdürü olarak geçen kişi, hane: 1’de kayıtlı olan, Ali oğlu Nebi Bey’dir. Ali oğlu Nebi Bey’in temettuatı 780 kuruş olup bir senede vermiş olduğu vergi miktarı ise bir kuruş olarak defterde kayıtlıdır.

Meslek erbabı kısmında fukara yazan kişi ise hane: 8’de kaydı bulunan İbrahim oğlu Mehmet’tir. İbrahim oğlu Mehmet’in temettuat ve vergi kısmı boş bırakılmıştır.

Bulaçlı Aşiretinin muhtarı olarak görünen kişi ise defterde hane: 29’da kayıtlı olan Hüseyin oğlu Hasan Kethüda’dır. Muhtarın temettuatı 1380 kuruş olup, vergisi ise yoktur. Cemaatin imamı ise hane: 10’da yazılı olan Ali oğlu Halil Efendi’dir. Ali oğlu Halil Efendi’nin 625 kuruş temettuatı, 38 kuruş da ödediği vergisi bulunmaktadır.

Meslek erbabı kısmında *Tahtacı* yazan dört Bulaçlı’dan, hane: 26’te kayıtlı Hüseyin oğlu Mehmet ile hane: 27’de kaydı bulunan Hüseyin oğlu Ali kardeş olabilirler. Çünkü hane numaraları ard arda yazılmış, meslekleri ve baba adları ise aynıdır. Hüseyin oğlu Mehmet’in temettuatı 905, verdiği vergi ise 100 kuruştur. Hüseyin oğlu Ali’nin ise temettuatı 440 kuruş iken bir senede verdiği vergi 40 kuruş olarak defterde kayıtlıdır.

2.b. Sağmal Keçi Sahipleri, Adetleri ve Gelir Miktarları

HANE NO	ADI	SAĞMAL KEÇİ		
		ADET	GELİR SENE 60	GELİR SENE 61
110	Ahmet oğlu Cinci İbrahim	330	840	730
29	Hüseyin oğlu Hasan Kethüda	280	860	600
98	Kadir oğlu Mehmet	280	680	500
49	Hoca Latif oğlu	250	1000	800
86	Kayır Ramiz oğlu Kerim oğlu Mehmet	190	760	380
97	Kadir oğlu Mehmet	190	760	450
81	Ali Levent Memiş	180	540	380
106	Abdülkerim oğlu Latif	160	500	340
23	Halil oğlu Mustafa	155	420	350
38	Benli Mustafa oğlu Mahmut	150	400	350
62	Gücül Mustafa oğlu Mahmut	125	500	400
33	Hoca oğlu Mahmut	120	340	340
9	Ali oğlu Mustafa	120	480	300
42	Süleyman oğlu Şeyh Ahmet Efendi	110	320	250
32	İlyas oğlu Ahmet	110	300	260
31	Süleyman oğlu Eşekçi Mehmet	100	400	300
34	Mehmet oğlu İsmail	100	400	300

82	Abdullah oğlu Hacı Hızır oğlu Memiş	90	360	200
65	Belik Kocası Ali	90	360	300
55	Kobcalı oğlu Mehmet	90	360	300
99	Mustafa oğlu Ahmet	90	360	200
89	Mehmet oğlu Palaz İbrahim	90	360	200
70	Mehmet oğlu Topal Mustafa	90	360	300
77	Mustafa oğlu Apil?	90	360	250
83	Soğancı Mehmet oğlu Hasan	90	360	200
102	Ali oğlu Koca Kerim	90	360	240
71	Abdülkerim oğlu Kobcal Ahmet	90	360	300
103	Hızır oğlu Kulakçı Hasan	90	360	250
107	Ali oğlu Abdil	90	360	250
92	Kurtluca oğlu Ahmet	90	360	250
	Toplam	4120	14180	10270

Bulaçlı Aşiretinde bir sağmal keçiden dört kuruş gelir elde edilmektedir. Aşiretin sahip olduğu toplam sağmal keçi miktarı 7.042 adet olarak gözükmektedir. Tabloya 90 ve üzeri keçi sahipleri eklenmiştir. Her ne kadar bir sağmal keçiden h. 1260 yılı için dört kuruş gelir elde edildiği söylene de, tabloya bakıldığında ilk etapta bunun böyle olmadığı görülür. Yalnız, listede ilk sırada yer alan hane: 110'da kaydı bulunan meslek erbabı kısmında *Davarcı* yazan, Ahmet oğlu Cinci İbrahim'in hicri 1260 yılında (330x4=) 1.320 kuruş gelir elde etmesi lazım gelmektedir. Ahmet oğlu Cinci İbrahim, bazı sağmal keçilerde yarı hisse sahibidir. Ahmet oğlu Cinci İbrahim sahip olduğu 330 adet sağmal keçinin 240 tanesinde yarı hisse sahibi olarak defterde kayıtlıdır. Bulaçlı Ahmet oğlu Cinci İbrahim'in temettuatı 3.105 kuruş olarak gözükürken bir senede verdiği vergi miktarı ise 335 kuruştur. Defterden tespit edebildiğimiz kadarıyla yarı hisse sahibi olunan sağmal keçilerin geliri iki kuruşla çarpılmaktadır. Fakat hane: 80'da kayıtlı Soğancı Mehmet oğlu Hüseyin, yarı hisse sahibi olduğu 38 adet sağmal keçinin her biri için, h. 1260 ve h. 1261 seneleri için dörder kuruş gelir yazılmıştır. Böylece iki senelik 304 kuruş geliri olmuştur. Soğancı Mehmet oğlu Hüseyin için tutulan bu kayıt, başka üyelerde yoktur. Bu farklı uygulamanın yanında, h. 1261 senesi sağmal keçi gelirinde dört kuruşun uygulanmadığı görülmektedir. Örneğin hane: 49'da kayıtlı Hoca Latifoğlu'nun 250 adet sağmal keçisi mevcuttur. H. 1260 yılı geliri 1.000 kuruş iken h. 1261 senesi geliri 800 kuruş olarak defterde kayıtlıdır. Hoca Latifoğlu, 250 adet sağmal keçinin tamamına sahiptir. Hiçbir şekilde sağmal keçi yarı hisse sahibi değildir. Hoca Latifoğlu'nun meslek erbabı *Davarcı* olarak defterde kayıtlıdır. Kendisinin toplam temettuatı 3.000 kuruş olup, bir senede verdiği vergi miktarı ise 600 kuruştur.

Tabloda bulunan 13 kişinin 90'ar adet sağmal keçisi bulunmaktadır. Bunların toplamı 1.170 adettir. Bu sağmal keçilerin h. 1260 yılı gelirleri toplamı (1170x4=) 4.680 kuruş olarak hesaplanmaktadır. H. 1261 senesi gelirlerinde, sağmal keçi bazında, bir bütünlük bulunmamaktadır. 1.170 adet sağmal keçinin, h. 1261 senesi geliri ise 3.240 kuruştur.

Bulaçlı Aşireti mensuplarından 90 ve üzeri sağmal keçisi olan 30 kişi bulunmaktadır. Bu kişilerin 4.120 adet sağmal keçisi vardır. Bu keçilerin h. 1260 senesi gelirleri toplamı 14.180 kuruş iken, h. 1261 senesi gelirleri ise 10.270 kuruş olarak görülmektedir. Defterde kaydı bulunan 116 aşiret mensubunun 7.042 adet sağmal keçisi var iken, tablodaki 30 kişinin sahip olduğu sağmal keçi miktarı ise, bu rakamın yarısından epeyce fazladır.

Tabloda bulunan 30 Bulaçlı Aşireti mensubundan 10 tanesi sağmal keçilerinin bir kısmında yarı hisse sahibi olarak defterde kayıtlıdır. Temettuat defterinde yarı hisse sahibi oldukları sağmal keçiler, diğer sahip oldukları sağmal keçilerden ayrı olarak gösterilmiştir. Aşiret mensuplarının yarı hisse sahibi oldukları sağmal keçiler için, "def'a sağmal keçi nüf veya aheri ile iştirak/müşterek idüğü" şeklinde defterde kayıt vardır.

Bulaçlı Aşireti mensubu 30 kişinin h. 1260 ve h. 1261 senelerinde sağmal keçiden elde ettiği gelir toplamı 14.180+10.270= 24.450 kuruş olarak görülmektedir. Tüm aşiret mensuplarının aynı seneler için toplam gelirleri 25.703+19.432= 45.135 kuruş olarak hesaplanmıştır. Tabloda bulunan 30 kişinin iki senelik sağmal keçi gelirleri de tüm cemaatin sağmal keçi gelirinin yarısından fazladır. Bu açıdan bakıldığında şahısların aşiretin varlıklı kişileri arasında yer aldıkları rahatlıkla söylenebilir.

2.c. Keçilerin Mülkiyeti Üzerinde Yarı Hisse Sahipleri

HANE NO	MESLEĞİ	ADI	SAĞMAL KEÇİ				
			NOT	ADET	GELİR SENE 60	OĞLAK	GELİR SENE 61
110	Davarcı	Ahmet oğlu Cinci İbrahim	(240 keçide yarı hisse)	330	840		730
29	Muhtar	Hüseyin oğlu Hasan Kethüda	(130 keçide yarı hisse)	280	860		600

98	Davarcı	Kadir oğlu Mehmet	(220 keçide yarı hisse)	280	680		500
81	Davarcı	Ali Levent Memiş	(90 keçide yarı hisse; 50 oğlak yarı hissedeki keçilerin)	180	540	50	380
106	Davarcı	Abdülkerim oğlu Latif	(70 keçide yarı hisse)	160	500	80	340
23	Davarcı	Halil oğlu Mustafa	(100 keçide yarı hisse)	155	420		350
38	Davarcı	Benli Mustafa oğlu Mahmut	(100 keçide yarı hisse)	150	400	65	350
33	Davarcı	Hoca oğlu Mahmut	(70 Keçide yarı hisse)	120	340	30	340
42	Davarcı	Süleyman oğlu Şeyh Ahmet Efendi	(60 keçide yarı hisse)	110	320	25	250
32	Davarcı	İlyas oğlu Ahmet	(70 Keçide yarı hisse)	110	300		260
80	Davarcı	Soğancı Mehmet oğlu Hüseyin	(38 keçi de yarı hisse; 20 oğlak 38 keçinin)	88	352	60	252
53	Davarcı	İbrahim oğlu Koca Hasan oğlu Hüseyin	(50 keçide yarı hisse)	80	220		200
46	Davarcı	Mehmet Hoca oğlu Ali	(35 keçide yarı hisse)	65	190	25	150
TOPLAM			1273	2108	5962	280	4702

Keçide yarı hisse sahibi olan 13 Bulaçlı Aşireti mensubu bulunmaktadır. Bu 13 kişinin 2.108 sağmal keçisi bulunmaktadır. Bulaçlı Aşireti mensubu 13 kişi 1.273 adet sağmal keçide yarı hisse sahibi olarak tespit edilmiştir. Temettuat defterinde hane: 110'da kaydı bulunan Ahmet oğlu Cinci İbrahim, 240 adet sağmal keçide yarı hisse sahibi olarak birinci sırayı almaktadır. Bu zatın toplamda 330 adet sağmal keçisi vardır. 90 adet sağmal keçide tüm hisse kendisine aittir. Hane: 98'de kaydı bulunan Kadir oğlu Mehmet ise 220 adet sağmal keçide yarı hisse sahibi olarak ikinci sırayı almaktadır. Yarı hisse sahiplerinden üçüncü sırayı, hane: 29'da kayıtlı, mesleği *Muhtar* olan Hüseyin oğlu Hasan Kethüda, 130 adet sağmal keçiyle almaktadır. Şunu da belirtmekte fayda vardır. Tabloda bulunan 13 kişinin mesleği içinde biri muhtar olarak gözükrken, diğer 12 kişinin mesleği ise davarcıdır.

Defterde hane: 23'te kaydı bulunan Halil oğlu Mustafa ile hane: 38'de kayıtlı Benli Mustafa oğlu Mahmut 100'er adet sağmal keçide yarı hisse sahibi olarak listedeki yerlerini almışlardır. Bu ikisini hane: 81'de kaydı bulunan Ali Levent Memiş, 90 adet sağmal keçide yarı hisse sahibi olarak takip eder. En az sağmal keçide yarı hisse sahibi olan Bulaçlı Aşireti mensubu ise hane: 46'da kaydı bulunan Mehmet Hoca oğlu Ali olup, 35 adet sağmal keçide ortaklığı bulunmaktadır.

Bulaçlı Aşireti mensubu yarı hisse sahiplerinin 280 adet oğlağı bulunmaktadır. Hane: 81'deki Ali Levent Memiş'in 50 adet oğlağının tamamı yarı hisse sahibi olduğu keçilere aittir. Defterde hane: 80'da kaydı bulunan Soğancı Mehmet oğlu Hüseyin, sahip olduğu 60 adet oğlağının, 20 tanesi yarı hissesine sahip olduğu 38 adet sağmal keçiye aittir.

Yarı hisse sahibi olan, 13 aşiret mensubunun sahip oldukları sağmal keçilerden elde ettikleri gelirleri toplamı, h. 1260 ve h. 1261 seneleri için $5.962+4.702=10.664$ kuruş olarak hesaplanmaktadır.

2.ç. Oğlak Sahipleri

HANE NO	MESLEĞİ	ADI	OĞLAK
49	Davarcı	Hoca Latif oğlu	125
97	Davarcı	Kadir oğlu Mehmet	100
106	Davarcı	Abdülkerim oğlu Latif	80
62	Kıracı	Gücül Mustafa oğlu Mahmut	70
38	Davarcı	Benli Mustafa oğlu Mahmut	65
65	Çoban	Belik Kocası Ali	60
80	Davarcı	Soğancı Mehmet oğlu Hüseyin	60
81	Davarcı	Ali Levent Memiş	50
31	Çoban	Süleyman oğlu Eşekçi Mehmet	50
82	Çoban	Abdullah oğlu Hacı Hızır oğlu Memiş	50
99	Davarcı	Mustafa oğlu Ahmet	50
89	Davarcı	Mehmet oğlu Palaz İbrahim	50
70	Davarcı	Mehmet oğlu Topal Mustafa	50
102	Kıracı	Ali oğlu Koca Kerim	50
107	Davarcı	Ali oğlu Abdil	50
92	Davarcı	Kurtluca oğlu Ahmet	50
64	Çoban	Kozak Hüseyin oğlu Mehmet	50
112	Çoban	Abdullah oğlu Hacı Dede	50
TOPLAM			1110

Bulaçlı Aşiretine mensup 45 şahsın toplam 1.872 adet oğlağı bulunmaktadır. Tabloya 50 ve üzeri oğlağı sahip olanlar alınmıştır. Aşiret mensuplarından hane: 49'da kaydı bulunan Hoca Latifoğlu, 125 adet oğlağı sahip olup, bu alanda birinci sırada bulunmaktadır. Oğlağı sahip olmada ikinci sırayı ise 100 adet oğlağı sahip olan, hane: 97'de kayıtlı olan Kadir oğlu Mehmet almaktadır. Üçüncü sırada 80 adet oğlak ile hane: 106'daki Abdülkerim oğlu Latif, dördüncü sırada ise hane: 62'deki mesleği *kiracı* olan Gücül Mustafa oğlu Mahmut yer almaktadır. Bunları hane: 38'de kaydı bulunan Benli Mustafa oğlu Mahmut 65 adet oğlak ile takip ederken, tabloda yer alan diğer 13 kişi ise 50'şer adet oğlağı sahip bulunmaktadır. Bu 13 şahsın toplam olarak 650 (13x50) adet oğlağı bulunmaktadır. Ayrıca tablodaki aşiret mensupları sahip oldukları 1.110 adet oğlak ile 45 kişinin sahip olduğu oğlak sayısının yarısından fazla oğlağı malik olarak dikkat çekmektedirler.

2.d. Erkek Deve Sahipleri

HANE NO	MESLEĞİ	ADI	ERKEK DEVE		
			ADET	GELİR-SENE 60	GELİR-SENE 61
29	Muhtar	Hüseyin oğlu Hasan Kethüda	5	250	200
32	Davarcı	İlyas oğlu Ahmet	3	180	150
1	Cemaat Müdürü	Ali oğlu Nebi Bey	3	150	150
49	Davarcı	Hoca Latif oğlu	2	120	100
62	Kiracı	Gücül Mustafa oğlu Mahmut	2	120	100
38	Davarcı	Benli Mustafa oğlu Mahmut	2	120	100
99	Davarcı	Mustafa oğlu Ahmet	2	120	120
70	Davarcı	Mehmet oğlu Topal Mustafa	2	120	150
59	Kiracı	Mehmet oğlu Hasan	2	120	100
33	Davarcı	Hoca oğlu Mahmut	2	120	100
108	Davarcı	İlyas oğlu Temur	2	120	120
47	Deveci	Vahap oğlu Mustafa Bey	2	120	100
63	Çoban	Deveci Ali oğlu Hüseyin	2	120	100
42	Davarcı	Süleyman oğlu Şeyh Ahmet Efendi	2	120	100
37	Yıllıkçı Çoban	Mustafa oğlu Mahmut	2	120	100
58	Kiracı	Mahmut oğlu Köse Hasan	2	100	100
35	Çoban	Abdülkerim oğlu Abdülkerim	2	120	100
110	Davarcı	Ahmet oğlu Cinci İbrahim	2	120	120
86	Davarcı	Kayır Ramiz oğlu Kerim oğlu Mehmet	2	120	100
23	Davarcı	Halil oğlu Mustafa	2	120	100
9	Kiracı ve Davarcı	Ali oğlu Mustafa	2	150	150
56	Deveci	Mehmet oğlu	2	120	100
54	Deşd-i ban (Bekçi)	Mustafa Kethüda oğlu Ali	2	120	100
15	Çoban	Mustafa oğlu Ali	2	90	90
24	Tahtacı	Hasan oğlu Ahmet	2	120	100
25	Tahtacı	Veli oğlu Mehmet	2	120	120
18	Çoban	Hüseyin oğlu Hasan ve Ahmet	2	120	120
5	Amele	Ahmet oğlu Ahmet	2	150	100
20	İrgat	Kulakçı Hasan oğlu Mehmet	2	120	120
27	Tahtacı	Hüseyin oğlu Ali	2	120	100
14	Amele	Dede oğlu Ahmet	2	150	150
26	Tahtacı	Hüseyin oğlu Mehmet	2	100	100
TOPLAM			69	4080	3660

Tabloya iki ve üzerinde erkek deveye sahip olan aşiret mensupları alınmıştır. Tablodaki aşiret mensuplarından, 32 kişinin, 69 adet erkek devesi bulunmaktadır. Bunun yanı sıra 20 kişinin de bir adet erkek devesi bulunmaktadır. Aşiretin toplamda 89 adet erkek devesi bulunmaktadır. Erkek devesi en çok olan Bulaçlı ise, aşiretin muhtarı olan Hüseyin oğlu Hasan Kethüda'dır. Kendisinin beş adet erkek devesi bulunmaktadır. Erkek deveden elde ettiği gelir h. 1260 ve h. 1261 seneleri için 250+200=450 kuruştur. Hüseyin oğlu Hasan Kethüda'nın, h. 1260 senesi için bir erkek devede 50 kuruş geliri vardır. Muhtarın geliri, h. 1261 senesi için 40 kuruştur.

Muhtar üç adet deve ile takip eden aşiret mensupları ise hane: 32'de kayıtlı İlyas oğlu Ahmet ve hane: 1'de kaydı bulunan Cemaat müdürü olan Ali oğlu Nebi Bey'dir.

Erkek deve sahiplerinin bir erkek devedeki gelirleri, h. 1260 yılı için, çoğunlukla 60 kuruş olarak gözükmektedir. Bir erkek devenin h. 1260 senesi geliri en çok 75 kuruş olarak kaydedilmiş olup, bu deve ve gelire sahip olan kişi ise hane: 9'daki *Kiracı ve Davarcı* meslek erbabından Ali oğlu Mustafa'dır. Bu şahsın iki senedeki erkek deve geliri eşit olup, 150'şer kuruştur. Şahsın iki adet erkek devesi mevcuttur.

Bir erkek devede, bir senede en az gelire sahip olan kişi ise hane: 15'te kaydı bulunan, mesleği *Çoban* olan Mustafa oğlu Ali olup, 45 kuruş gelir elde etmektedir. Bu şahsın iki adet erkek devesi olup iki senede 90+90=180 kuruş gelir elde etmektedir.

Aşiret mensuplarının bir erkek deveden elde ettikleri gelir birinci yıl için "45, 50, 60 ve 75" kuruş olarak göze çarpmaktadır. Tabloda kaydı bulunan 32 aşiret mensubunun 69 adet erkek deveden elde ettiği gelir, h. 1260 ve h. 1261 yılları için toplam, 4.080+3.660=8.740 kuruştur.

2.e. Dişi Deve Sahipleri

HANE NO	MESLEĞİ	ADI	DİŞİ DEVE		
			ADET	GELİR-SENE 60	GELİR-SENE 61
23	Davarcı	Halil oğlu Mustafa	5	315	300
57	Davarcı	Ali oğlu Mehmet	5	300	250
86	Davarcı	Kayır Ramiz oğlu Kerim oğlu Mehmet	4	360	200
29	Muhtar	Hüseyin oğlu Hasan Kethüda	3	180	150
32	Davarcı	İlyas oğlu Ahmet	3	180	150
49	Davarcı	Hoca Latif oğlu	3	180	150
62	Kıracı	Gücül Mustafa oğlu Mahmut	3	180	150
38	Davarcı	Benli Mustafa oğlu Mahmut	3	180	150
99	Davarcı	Mustafa oğlu Ahmet	3	180	120
70	Davarcı	Mehmet oğlu Topal Mustafa	3	180	150
33	Davarcı	Hoca oğlu Mahmut	3	180	120
35	Çoban	Abdülkerim oğlu Abdülkerim	3	180	150
15	Çoban	Mustafa oğlu Ali	3	150	150
97	Davarcı	Kadir oğlu Mehmet	3	220	150
85	Çoban	Ali Hacı Hızır Ali	3	220	100
74	Deveci	Ahmet oğlu Kobcal Kerim	3	180	100
81	Davarcı	Ali Levent Memiş	3	180	120
31	Çoban	Süleyman oğlu Eşekçi Mehmet	3	180	150
64	Çoban	Kozak Hüseyin oğlu Mehmet	3	180	150
52	Çoban	Deveci Sarı Yeğeni Mehmet	3	180	150
44	Deveci	Ahmet oğlu Hoca Süleyman	3	120	100
87	Amele	Hacı Hızır oğlu Ahmet oğlu Süleyman	3	190	150
76	Belirtilmeyen	Halil oğlu Hızır	3	180	100
66	Amele	Manazlı İsmail oğlu Ahmet	3	180	150
68	Davarcı	Mustafa oğlu Göçen Musdil	3	180	150
73	Amele	Göçen Ali oğlu Mehmet	3	180	150
34	Davarcı	Mehmet oğlu İsmail	3	180	150
55	Davarcı	Kobcalı oğlu Mehmet	3	180	150
71	Çoban	Abdülkerim oğlu Kobcal Ahmet	3	180	150
60	Çoban	Gücül oğlu Ali	3	180	150
43	Deveci	Mehmet oğlu Kulakçı İbrahim	3	180	150
67	Amele	Eyüce oğlu Mehmet	3	180	150
69	Çoban	Mehmet oğlu Topal Memiş	3	180	150
100	Davarcı	Mehmet oğlu Hacı Mustafa	3	180	100
104	Davarcı	Halil oğlu Hacı Hızır	3	180	180
13	Çoban	Mehmet oğlu İlyas	3	225	200
22	Çoban	Mehmet oğlu Abdulkadir	3	180	150
72	Yıllıkçı Çoban	Kerim oğlu Kobcal Kerim	3	180	100
84	Yıllıkçı	Himmat oğlu Hacı Mustafa	3	190	100
TOPLAM			122	7510	5790

Bulaçlı Aşireti mensuplarından 96 kişinin 233 adet dişi devesi vardır. Temettuat defterinde döllü deve şeklindeki kayıtlar da dişi deve sayısına dâhil edilmiştir. Tabloya 3 ve üzeri dişi deveye sahip olan aşiret mensupları alınmıştır. Üç aşiret üyesinin birer adet dişi devesi var iken 54 üyenin ise ikişer adet dişi devesi vardır. En fazla dişi deveye sahip olan Bulaçlılar ise hane: 23'de kaydı bulunan Halil oğlu Mustafa ile hane: 57'de kayıtlı Ali oğlu Mehmet olup beşer adet dişi develeri bulunmaktadır. Halil oğlu Mustafa'nın h. 1260 ve h. 1261 seneleri için iki yıllık dişi deve geliri 615 kuruştur. Kendisinin 1.891 kuruş temettuatı olup, verdiği bir senelik vergi miktarı ise 250 kuruştur. Ali oğlu Mehmet'in ise beş adet dişi deveden elde ettiği iki senelik gelir 550 kuruş olarak defterde kayıtlıdır. Ali oğlu Mehmet'in temettuatı 1.450 kuruş iken verdiği vergi ise 240 kuruştur. Bu ikiliyi dört adet dişi deveyle hane: 86'da kayıtlı olan Kayır Ramiz oğlu Kerim oğlu Mehmet takip etmektedir. Bu şahsın dört adet dişi deveden elde ettiği iki senelik gelir ise 560 kuruş olarak görülmektedir. Şahsın 2.705 kuruş temettuatı olup, 470 kuruş vergisi vardır. Kalan 36 kişinin ise üçer adet dişi devesi bulunmaktadır. Üç ve üzeri dişi deveye sahip olan 39 şahsın 122 adet dişi devesi bulunmaktadır. Aşiret üyelerinden 96 şahsın sahip olduğu 233 adet dişi devenin yarısından fazlasına 39 kişinin sahip olduğu anlaşılmaktadır.

Tabloda bulunan 39 aşiret üyesi sahip oldukları 122 adet dişi deveden, h. 1261 yılı için 7.510 kuruş gelir elde ederken, h. 1261 senesinde bu gelir 5.790 kuruş olarak hesaplanmıştır.

Aşiret mensuplarının bir dişi deveden elde ettiği gelir konusunda da farklı rakamlar karşımıza çıkmaktadır. H. 1261 yılı için bir dişi devede "40, 50, 60, 63, 75, 77 ve 90" kuruş gelir elde ettikleri tespit edilmiştir. Bu rakamların h. 1261 senesi için düştüğü veya aynı kaldığı görülmektedir. Bir dişi devede, bir senelik 40 kuruş gelir elde eden aşiret üyesi hane: 44'te kayıtlı olan Ahmet oğlu Hoca Süleyman olup, üç adet dişi deveye sahiptir. H. 1260 senesi için bu develerden 120 kuruş, h. 1261 yılı için ise 100 kuruş gelir elde etmiştir. Dişi develerden iki senelik geliri toplamı 220 kuruştur.

Dişi develerde çoğunlukla bir senelik gelir (h. 1260 için), 60 kuruş olarak gözükmektedir. Aşiret üyesi 30 şahıs bu kategoridedir. Bir adet dişi devede bir yıllık en fazla gelir ise 90 kuruştur. Bu geliri elde eden aşiret üyesi ise dört dişi deveye sahip olan Kayır Ramiz oğlu Kerim oğlu Mehmet'tir. Bir adet dişi deveden, bir senede yaklaşık 77 kuruş gelir elde eden üyeler ise hane: 97'de kaydı bulunan Kadir oğlu Mehmet ile hane: 85'te kayıtlı mesleği *çoban* olan Ali Hacı Hızır Ali'dir. Her iki şahıs sahip oldukları üçer adet dişi deveden birinci yıl için 220 kuruş gelir kaydedilmiştir. Anılan şahısların ikinci yıl için ise sırayla 150 ve 100 kuruş gelir elde edecekleri düşünülmüştür. Kadir oğlu Mehmet'in temettuatı 3.600 kuruş iken vergisi 500 kuruştur. Temettuatı en fazla olan aşiret üyesi de Kadir oğlu Mehmet gözükmektedir. Ali Hacı Hızır Ali'nin ise 1.340 kuruş temettuatı var iken 135 kuruş vergisi bulunmaktadır.

Bunlara ilaveten bir adet dişi deveden, bir yıl için 75 kuruş gelir elde eden kişi ise hane: 13'teki mesleği *çoban* olan Mehmet oğlu İlyas olup, h. 1260 senesi için sahip olduğu üç adet deveden 225 kuruş gelir elde etmiştir. İkinci yıl geliri ise 200 kuruştur. Bu şahsın temettuatı 955 kuruş olup bir senelik vergisi ise 140 kuruş olarak defterde kayıtlıdır.

Tabloda yer alan 39 aşiret mensubunun 122 adet dişi deveden elde ettiği gelir birinci yıl için 7.510, ikinci yıl için ise 5.790 kuruştur. Toplamda 13.300 kuruş, dişi deve geliri vardır.

2.f. Otlak Resmi

HANE NO	ADI	OTLAK RESMİ	Para
110	Ahmet oğlu Cinci İbrahim	33	
38	Benli Mustafa oğlu Mahmut	30	
98	Kadir oğlu Mehmet	28	
29	Hüseyin oğlu Hasan Kethüda	26	
86	Kayır Ramiz oğlu Kerim oğlu Mehmet	19	
81	Ali Levent Memiş	18	
49	Hoca Latif oğlu	15	
33	Hoca oğlu Mahmut	12	
42	Süleyman oğlu Şeyh Ahmet Efendi	12	
34	Mehmet oğlu İsmail	10	
62	Güçül Mustafa oğlu Mahmut	10	20
55	Kobcalı oğlu Mehmet	9	
65	Belik Kocası Ali	9	
70	Mehmet oğlu Topal Mustafa	9	
71	Abdülkerim oğlu Kobcal Ahmet	9	
77	Mustafa oğlu Apil?	9	
82	Abdullah oğlu Hacı Hızır oğlu Memiş	9	
83	Soğancı Mehmet oğlu Hasan	9	
92	Kurtluca oğlu Ahmet	9	
99	Mustafa oğlu Ahmet	9	
102	Ali oğlu Koca Kerim	9	
103	Hızır oğlu Kulakçı Hasan	9	
106	Abdülkerim oğlu Latif	9	
107	Ali oğlu Abdil	9	
48	Mehmet Hoca oğlu Süleyman	8	
53	İbrahim oğlu Koca Hasan oğlu Hüseyin	8	
64	Kozak Hüseyin oğlu Mehmet	8	
80	Soğancı Mehmet oğlu Hüseyin	8	32
108	İlyas oğlu Temur	8	
109	Kızıl Ali oğlu Ahmet	8	
111	Ali oğlu Kozak Mehmet Ahmet	8	
Toplam:		387 kuruş	12 para

Bulaçlı Aşireti mensuplarından 76 şahsın otlak resmi (otlak vergisi) 607 kuruş 7 para olarak hesaplanmıştır. Tabloya otlak resmi 8 kuruş ve üzeri olanlar dâhil edilmiştir. 40 aşiret üyesinin otlak resmi bulunmamaktadır. Tabloda 31 aşiret üyesi olup, verdikleri otlak resmi 387 kuruş 12 para olarak temettuat defterinden hesaplanmıştır. Bulaçlı Aşiretinden 31 kişinin otlak resmi, 76 şahsın otlak resminin yarısından fazladır. En fazla otlak resmi veren kişi, hane: 110'da kaydı bulunan Ahmet oğlu Cinci İbrahim olup 33 kuruş otlak resmi bulunmaktadır. Kendisini 30 kuruş otlak resmi ile hane: 38'de kayıtlı Benli Mustafa oğlu Mahmut takip etmektedir. Benli Mustafa oğlu Mahmut'un 850 kuruş temettuatı ve 190 kuruş vergisi defterde kayıtlıdır. Tabloda bulunan diğer şahıslardan yedi şahsın sekiz, 13 şahsın dokuz, ikişer kişinin 10'ar ve 12'şer, birer kişinin ise "15, 18, 19, 26 ve 28" kuruş otlak resimleri bulunmaktadır.

En az otlak resmi bulunan kişiler ise hane: 17'de kaydı bulunan Ahmet oğlu Halil ile hane: 94'deki mesleği amele olan Kurt Mustafa oğlu Memiş'tir. Bu iki şahsın otlak resmi 12 para olarak defterde kayıtlıdır. Ahmet oğlu Halil'in temettuatı 305 kuruş iken bir senelik vergisi 38 kuruş olarak gözükmemektedir. Kurt Mustafa oğlu Memiş'in 192 kuruş temettuatı var iken vergisi 15 kuruştur.

2.g. Temettuat ve Vergi Miktarları

TEMETTUAT	VERGİ						Toplam kişi
	0-99	100-199	200-299	300-399	400-499	500-600	
0-499	15						15
500-999	35	16	1				52
1000-1499	4	24	4				32
1500-1999		5	2	1			8
2000-2999		1	3		2		6
3000-3600				1		2	3
Toplam kişi	54	46	10	2	2	2	116

Bulaçlı Aşireti mensuplarının temettuat ve vergi miktarlarını gösteren tabloda çoğunluk olan 52 kişi 500-999 kuruş arasında temettuat gelirine sahip iken, bu şahıslardan 35'i 0-99 kuruş, 16'sı 100-199 kuruş ve bir kişi 200-299 kuruş arasında vergi vermektedir. Tabloda yeşil renk ile gösterilen temettuatı 1500-3600 kuruş arasında olan altı aşiret üyesi bulunmaktadır. Bu kişilerin verdikleri vergi aralığı ise 300-600 kuruş arasındadır. Tabloda temettuat ve vergi oranlarında ikinci sırayı 32 aşiret üyesi almaktadır. Bu kişilerin temettuatı 1000-1499 kuruş arasında iken vergi miktarı da 0-299 kuruş aralığındadır.

Yukarıdaki tabloya göre varlıklı sayılabilecek olan Bulaçlı Aşireti mensupları aşağıda ki tabloda verilmiştir.

HANE NO	MESLEĞİ	ADI
28	Yıllıkçı Çoban	Mustafa Mehmet oğlu Hacı
86	Davarcı	Kayır Ramiz oğlu Kerim oğlu Mehmet
9	Kiracı ve Davarcı	Ali oğlu Mustafa
49	Davarcı	Hoca Latif oğlu
110	Davarcı	Ahmet oğlu Cinci İbrahim
97	Davarcı	Kadir oğlu Mehmet

Aşiret üyelerinden hane: 97'de kaydı bulunan Kadir oğlu Mehmet, aşiretin temettuatı en fazla olan üyesidir. 3.600 kuruş temettuatı olup vergisi ise 500 kuruş olarak gözükmemektedir. Aşiret içerisinde bir senede en fazla vergiyi veren kişi ise hane: 49'da kayıtlı olan Hoca Latifoğlu olup 600 kuruş vergi vermiştir. Temettuatı ise 3.000 kuruştur. Tablodaki sıralama temettuatı küçükten büyüğe doğru şeklindedir. Tabloda birinci sırada bulunan Mustafa Mehmet oğlu Hacı'nın temettuatı 1.500 kuruş olup, vergisi 390 kuruştur. İkinci sırada bulunan Kayır Ramiz oğlu Kerim oğlu Mehmet'in 2.705 kuruş temettuatı ve 470 kuruş vergisi bulunmaktadır. Ali oğlu Mustafa'nın ise temettuatı 2.730, vergisi ise 420 kuruştur. Bu altı kişinin 16.640 kuruş temettuatı var iken 2.715 kuruş, bir senede ödedikleri, vergileri bulunmaktadır.

2.g. Gelir Aralığına Göre Temettuat ve Vergi Toplamı

Gelir Aralığı	Toplam TEMETTUAT	Toplam		
		VERGİ	Hane Sayısı	%
0-499	4110	348	15	12,93%
500-999	38171	4609	52	44,83%
1000-1499	37757	4839	32	27,59%
1500-1999	13171	1810	8	6,90%
2000-2999	13627	1770	6	5,17%
3000-3600	9705	1435	3	2,59%
Genel Toplam	116541	14811	116	100,00%

Bulaçlı Aşiretinden temettuat defterinde kaydı bulunan 116 şahsın toplam temettuatı 116.541 kuruştur. Bu şahısların bir senede vermiş oldukları vergi miktarı ise 14.811 kuruş olarak defterden hesaplanmıştır.

Tabloya göre gelir aralığı 3000-3600 kuruş arasında olan üç kişi bulunmaktadır. Bu kişilerin ödedikleri vergi miktarı ise 1.435 kuruş olarak görülmektedir. Bu üç kişi, Bulaçlıların, % 2,59'luk kısmını oluşturmaktadır. Aşiret mensuplarından 52 hanenin gelir aralığı 500-999 kuruş arasında olup, temettuat miktarları 38.171, bir senede vermiş oldukları vergi ise 4.609 kuruştur. Bu kişiler aşiret mensuplarının % 44,83'lük kısmını oluşturmaktadırlar. 32 aşiret üyesinin gelir aralığı ise 1000-1499 kuruş olup, 37.757 kuruş temettuatı ve 4.839 kuruş ödedikleri vergileri bulunmaktadır. 84 kişinin yüzdelik dilimi, tüm aşiretin % 72,42'lik kısmına tekabül etmektedir.

2.h. Bulaçlı Aşiretine Ait Genel Mülkiyet ve Gelir Tablosu

		Toplam	Kişi Sayısı	Ortalama
TARLA	DÖNÜM-MEZRU TARLA	10	1	10
	GELİR- SENE 60	300	1	300
	GELİR- SENE 61	200	1	200
	GELİR-TARLA-TOPLAM	500	1	500
HINTA	KİLE	1	1	1
	GELİR- SENE 60	18	1	18
ŞAİR	KİLE	1	1	1
	GELİR-SENE 60	12	1	12
OTLAK RESMİ	GELİR-SENE 60	607,7	76	7,98
SAĞMAL KEÇİ	ADET	7042	89	79,1236
	GELİR- SENE 60	25703	89	288,7978
	GELİR- SENE 61	19432	89	218,3371
OĞLAK	OĞLAK	1872	45	41,6
ERKEK DEVE	ADET	89	52	1,711538
	GELİR- SENE 60	5257	52	101,0962
	GELİR- SENE 61	4760	52	91,53846
DIŞI DEVE	ADET	233	96	2,427083
	GELİR- SENE 60	14995	96	156,1979
	GELİR- SENE 61	12355	96	128,6979
SAĞMAL İNEK	ADET	251	74	3,391892
	GELİR- SENE 60	5365	74	72,5
	GELİR- SENE 61	4477	74	60,5
DÖLLÜ KISRAK	ADET	12	10	1,2
	GELİR-SENE 60	462	10	46,2
	GELİR- SENE 61	322	10	32,2
MUHALİF MERKEP	ADET	19	18	1,055556
	GELİR- SENE 60	505	18	28,05556
	GELİR- SENE 61	285	18	15,83333
ERKEK MERKEP	ADET	12	10	1,2
KISRAK	ADET	26	26	1
	GELİR-SENE 60	940	26	36,15385
	GELİR- SENE 61	675	26	25,96154
BEYGİR	ADET	1	1	1
ÖKÜZ	ADET	4	3	1,333333
	TEMETTUAT	116541	116	1004,664
	VERGİ	14811	116	127,681

Bulaçlı Aşireti üyelerinin çiftçilik ile pek ilgilenmedikleri görülmektedir. Aşiret üyesi bir kişinin ekilebilir (mezru) tarlası bulunmaktadır. Cemaat müdürü olan hane: 1'de kaydı bulunan Ali oğlu Nebi Bey'in, 10 dönüm mezru tarlası bulunmaktadır. Ali oğlu Nebi Bey, bu tarladan h. 1260 senesinde 300, h. 1261 yılında ise 200 kuruş gelir etmiştir. Ali oğlu Nebi Bey'in tarladan elde ettiği iki yıllık gelir toplamı 500 kuruştur. Cemaat müdürü Ali oğlu Nebi Bey, bu tarladan hinta (buğday) ve şair (arpa) hasat etmiştir. Hasat ettiği hinta miktarı bir kile olup geliri 18, şair miktarı da bir kile olup geliri 12 kuruş olarak defterde kayıtlıdır.¹²

Silifke yöresinin önemli aşiretlerinden birisi olan Bulaçlı Aşiretinin verdiği otlak resmi 607 kuruş 7 paradır. Bu vergiyi 76 aşiret üyesi ödemiştir. Ortalama olarak yaklaşık sekiz kuruşa tekabül etmektedir. Bu arada kişi başına ortalama hususu belirtilirken, beş ve yukarısı bir üst, beşten aşağısı ise bir alt rakama tamamlanmıştır.

Aşiret mensuplarından 89 şahsın 7.042 adet sağmal keçisi bulunmakta olup, bu keçilerden elde ettikleri iki senelik gelirleri 45.135 kuruştur. Kişi başına yaklaşık 79 adet sağmal keçi düşmektedir. Sağmal keçi sahiplerinden 45 kişinin 1.872 adet oğlağı bulunmaktadır. Ortalama olarak bir kişinin yaklaşık 42 adet oğlak beslediği görülmektedir.

Bulaçlılar'dan 52 zatın 89 adet erkek devesi bulunmaktadır. Bu şahısların erkek develerden elde ettikleri iki yıllık gelir ise 10.017 kuruş olarak kayıtlıdır. Kişi başına yaklaşık iki adet deve düşmektedir. Yine aşiret mensubu 96 kişinin 233 adet dişi devesi defterde geçmektedir. Bu kişiler, dişi develerden iki yılda

¹² Çankırı Sancağı'na bağlı Çerkeş kazasında ise bir kile hinta 16, bir kile şair ise 10 kuruş gelir getirmektedir (BOA, ML. VRD. TMT. d 666). Osmanlılar'da buğday için bir İstanbul kilesi 25,656 kg iken, arpada ise bir kile 22,25 kg idi (Walter Hinz, *İslâm'da Ölçü Sistemleri*, Çev. Acar Sevim, Marmara Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Basımevi, İstanbul 1990, s. 51).

27.350 kuruş gelir elde etmişlerdir. Yaklaşık olarak kişi başına iki adet dişi deve düşmektedir. Aşiret mensuplarının sahip oldukları erkek ve dişi develerin toplamı 322 tanedir.

Bulaçlı Aşireti üyelerinin sahip olduğu sağmal inek sayısı 251'dir. Üyelerin bu sağmal ineklerden iki yıl için 9.842 kuruş gelir elde ettikleri görülmektedir. Aşiret üyesi başına yaklaşık üç adet sağmal inek düşmektedir. Bu arada şu hususu belirtmekte yarar vardır. Aşiret mensuplarından hane: 74'te kaydı bulunan Ahmet oğlu Kobcal Kerim'in defterdeki kaydında sağmal inek için iki kayıt vardır. Birincisinde üç adet sağmal ineği, ikincisinde ise 50 adet sağmal ineği kayıtlı görülmektedir. Üç adet sağmal inekten iki senelik gelir olarak $75+50=125$ kuruş geliri vardır. Fakat 50 adet sağmal ineği için iki senelik geliri toplamı 200 (100+100) kuruştur. Büyük ihtimal sahip olduğu 50 adet sağmal inek doğru değildir. Sıfır sehven fazladan konulmuş gibidir. Çünkü gelirinin daha fazla olması gerekmektedir. Buna rağmen defterde yazılan sağmal inek adedi olduğu gibi alınarak hem sağmal inek, hem de toplam hayvan sayısı ona göre hesaplanmıştır.

Aşiret üyelerinden 10 şahsın 12 adet dömlü kısrağı bulunmaktadır. Üyeler bu dömlü kısraklardan iki yıl için 784 kuruş gelir elde etmişlerdir. Üye başına yaklaşık bir adet dömlü kısrağ düşüğü görülmektedir. Ayrıca gelir kaydedilmeyen kısrağa da aşiret mensuplarının sahip oldukları defterde kayıtlıdır. Bu kişilerden, 10 tanesinin 12 adet kısrağı bulunmaktadır. Bu kişilerin de yaklaşık bir adet kısrağ sahibi oldukları tablodan anlaşılmaktadır.

Aşiret mensuplarının sahip oldukları hayvanlar içerisinde; *muhalif merkep, erkek merkep, beygir ve öküz* gibi hayvanların da olduğu görülmektedir. Bir üyenin bir adet beygiri (defterde bargir), üç üyenin de dört adet öküzü bulunmaktadır. Aşiret mensuplarından 10 şahsın da 12 erkek merkebe sahip oldukları defterden anlaşılmıştır. Beygir, öküz ve erkek merkep gibi hayvanlara gelir yazılmamıştır. Bulaçlı 18 zatın 19 adet muhalif merkebi¹³ bulunmakta olup, kişi başına yaklaşık bir adet muhalif merkep düşmektedir. Muhalif merkep sahiplerine, 19 adet muhalif merkep için, iki yılda 790 kuruş gelir yazılmıştır.¹⁴

2.1. Bulaçlı Aşireti ile Keşli Aşiretine Ait Arazi, Ürün, Hayvan ve Gelir Düzeylerinin Karşılaştırılması

Bulaçlı Aşireti bir süre Keşli Aşireti ile birlikte nahiye şeklinde yönetilmiştir. Keşli Aşireti ile ilgili temettuat defterinde 117 hane bulunmaktadır.¹⁵ Hane sayısı açısından hemen hemen aynı sayılabilecek durumda bulunan, 116 hane, Bulaçlı Aşireti mensuplarının sahip oldukları 'arazi, hayvan sayısı ve gelir' açısından Keşli Aşireti üyeleri ile karşılaştırma yapacak olursak şöyle bir durum ortaya çıkmaktadır:

Keşli Aşireti üyelerinden 84 kişinin 110,5 dönüm mezru tarlası bulunmaktadır. Bu miktar araziden 81 üyenin iki senelik (h. 1260-1261) elde ettiği toplam gelir 26.130 kuruştur. Keşli mensuplarına ait ekilmeyen arazi ise bir dönümdür. Bulaçlı Aşireti mensuplarından bir kişinin 10 dönüm ekilebilir tarlası bulunmakta olup, iki senelik geliri toplamı ise 500 kuruştur.

Keşli Aşireti mensuplarının ürettiği hunta miktarı 97 kiledir. Bu miktarı 81 aşiret üyesi elde etmiştir. Bu hıntadan, h. 1260 senesinde, 1.615 kuruş gelir elde edilmiştir. Bulaçlı üyeleri ise bir kile hunta hasılatı yapmış olup, 18 kuruş gelir elde etmişlerdir. Şaîr üretimi Keşli Aşiretince yapılmamıştır. Buna karşılık Bulaçlı Aşireti bir kile şaîr üretmiş ve bu üretimden h. 1260'ta, 12 kuruş gelir elde etmiştir.

Bulaçlı Aşireti mensuplarından 76 kişi, 607 kuruş 7 para otlak resmi verirken, Keşli Aşireti üyelerinden 75 şahıs ise 439,5 kuruş otlak resmi vermişlerdir. Keşli Aşiretinden 83 zatın 4.592 adet sağmal keçisine karşılık, 89 Bulaçlı 7.042 adet sağmal keçi beslemektedirler. Bu sağmal keçilerden Keşli mensupları iki senelik 22.867 kuruş gelir elde ederken, Bulaçlılar ise yetiştirdikleri sağmal keçilerden 45.135 kuruş gelir elde etmişlerdir. Keşli üyelerinin 380 adet oğlağı var iken, Bulaçlıların 1.872 adet oğlağı bulunmaktadır.

Keşli mensuplarından 61 kişinin yetiştirdiği 73 adet erkek deveye karşın, Bulaçlılar'dan 52 kişi 89 adet erkek deve yetiştirmiştir. Bu erkek develerden Keşli mensupları iki senede 5.807, Bulaçlı üyeler ise 10.017 kuruş kazanmışlardır. Keşli Aşiretine mensup 73 zatın beslediği 78 dişi deveye karşılık, Bulaçlılar'dan 96 kişi 233 dişi deve beslemektedir. Dişi develerden Keşli üyelerinin iki senelik elde ettiği 7.279 kuruşa karşılık Bulaçlılar 27.350 kuruş gelire sahip olmuşlardır.

Keşli üyelerinden 44 kişi, 64 adet sağmal inek beslerken, bu ineklerden iki senede 1.395 kuruş gelir

¹³ Muhalif Merkep tabirinin, Bulaçlı Aşiretine mensup biriyle yapılan konuşmada, *katır* olabileceği konusunda fikir beyan edilmiştir.

¹⁴ BOA, ML. VRD. TMT, d 10100, s. 1-40.

¹⁵ BOA, ML. VRD. TMT. d, 10101. Bu defter 44 sayfadan müteşekkildir. İlk üç sayfasında hane: 118-hane: 124 arasında Boynuincelü Aşireti mensupları bulunmaktadır. 4-44. sayfalarda da Keşli Aşireti mensupları kayıtlıdır. Defterin sonunda mühür olmadığı ve toplam temettuat ve vergi miktarları belirtilmediğinden, defterde bir kayıp söz konusudur. İlk üç sayfada yer alan aşiret mensupları için **meçhul aşiret** tabirinin görüldüğü çalışmalar bulunmakla birlikte bu doğru değildir. Defterde bulunan mühürler okunmamış veya gözden kaçmış olmalıdır. Üçüncü sayfada bulunan üç mühürde de açıkça **Boynuincelü** yazmaktadır (Ayhan Yalçın, "Temettuat Defterlerine Göre 19. Yüzyıl Ortalarında Silifke Kazasının Sosyal ve Ekonomik Yapısı", *dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/19/1272/14643.pdf*, s. 15, 20, 28, 29, 31, 38, 67, 82, erişim tarihi: 15/01/2016).

kazanmışlardır. Bulaçlı mensuplarından 74 kişi, 251 adet sağmal inek besleyerek 9.842 kuruş gelire kavuşmuşlardır.

Bulaçlı Aşireti üyelerinin besledikleri kısrağ (döllü kısrağ da dâhildir) sayısı 38 adettir. Buna karşılık Keşli Aşireti mensupları ise 52 adet beslemektedir. Bulaçlılar bir adet beygir, dört adet öküz beslerken, Keşli üyelerinin 10 adet beygir ve 72 adet öküzü bulunmaktadır. Beygir ve öküz gibi hayvanlardan iki aşiret mensupları da gelir elde edememişlerdir.

Temettuat defterlerinde geçen hayvanlardan biri de muhalif merkeptir. Bu hayvandan Keşli üyelerinde yedi adet mevcut iken, Bulaçlılarda 19 adet bulunmaktadır. Erkek merkepten ise her iki aşirette de mevcut olup, Keşli ve Bulaçlı üyelerinde 12'şer adet vardır. Hem muhalif hem de erkek merkeplerden aşiret mensuplarının gelir elde ettikleri görülmektedir.

Sonuç

Osmanlı Devleti, Tanzimat'ın ilanından sonra çeşitli adlar ile anılan vergileri tek ad altında toplamak amacıyla girişimlere başlamış ve 1844-1845 (1260-1261) senelerinde ülkenin birçok yöresinde vergi mükelleflerini kayıt altına almak için çeşitli verileri bünyesinde barındıran, Temettuat Defterlerini tutmaya çalışmıştır. Bu defterlerin, klasik dönemde yazılan tahrir defterlerinden daha ayrıntılı bilgileri içermesi, sosyo-ekonomik tarih açısından önemli bir veri deposu olarak görülmesine yol açmıştır.

Temettuat Defterlerinde hayvanların kayıt altına alınması, yörede en çok hangi hayvanın beslenip yetiştirildiğini ve bu hayvanlardan, ne kadar gelir kazandığının tespit edilmesi, ayrıca hane reislerinin mesleklerinin yazılması, sosyal tarih açısından oldukça önemlidir.

Başbakanlık Osmanlı Arşivinde yer alan 10100 nolu Temettuat Defteri, Konya vilayetine bağlı İçil Sancağında yaşayan Bulaçlı Aşiretini/Cemaatini kayıt altına almaktaydı. Defterin incelenmesi neticesinde Bulaçlıların hayvancılıkla uğraştıkları görülmektedir. Aşiret üyeleri "keçi, oğlak, deve, inek, kısrağ, öküz, beygir, merkep vs." hayvanları beslemektedirler. Bulaçlı Aşireti mensuplarının besledikleri hayvan sayısı 9.561 adettir. En çok beslenen hayvan ise sağmal keçidir. Beslenen sağmal keçi sayısının, oğlağıyla birlikte, 8.914 adet olduğu tespit edilmiştir.

Beslenen hayvan sayısının çokluğu, tarım alanında pek üretim faaliyetinde bulunmayan Bulaçlı Aşireti mensuplarının konargöçer hayata devam ettikleri yönünde bir delil kabul edilebilir. Bu hususu, ayrıca hane numarasının üzerinde yazan meslek erbabı kısmı da destekler niteliktedir. Çünkü Bulaçlı mensuplarında ziraat erbabı tabiri hiç kullanılmamıştır. Bunlara ilaveten Keşli Aşireti mensuplarından 72 hanenin mesleği olarak ziraat erbabı tabiri kullanılmaktadır. Ziraat erbabı tabirinin kullanılması Keşli Aşireti mensuplarının yerleşik hayata geçmeye başladığına/geçtiğine dair bir kanıt olarak kabul edilebilir. Ayrıca beslenen öküz miktarının Bulaçlılardan fazla olması, bu hayvanların ziraat yaparken kullanılması gibi hususlar da Keşli Aşiretinin yerleşik hayata geçtiğine dair kanıtı desteklemektedir.

Bulaçlı Aşireti Temettuat Defterinde mevcut olan 116 hanenin nüfus tespitini yapmaya çalışırsak, $116 \times 5 = 580$ kişilik bir nüfusa sahip oldukları ortaya çıkmaktadır. Bu tespiti Ömer Lütfi Barkan'ın kabul ettiği 5 rakamıyla hesaplamaktayız.¹⁶ Defterin eksik olduğu düşünüldüğünde Bulaçlı nüfusunun artacağında şüphe yoktur.

Bulaçlı Aşireti mensuplarından isimlerinin sonunda sıfat kullanan kişi sayısı oldukça azdır. Altı kişinin adlarının sonunda "bey, efendi, kethüda ve dede" sıfatları vardır. Bu şahıslardan ikisinde *bey*, ikisinde *efendi*, birinde *kethüda* ve diğerinde *dede* sıfatı kullanılmıştır. Cemaatin müdürü Ali oğlu Nebi Bey, mesleği *Deveci* olan Vahap oğlu Mustafa Bey, cemaatin imamı Ali oğlu Halil Efendi, mesleği *Davarcı* olan Süleyman oğlu Şeyh Ahmet Efendi, cemaatin muhtarı Hüseyin oğlu Hasan Kethüda ve mesleği *Çoban* olan Abdullah oğlu Hacı Dede, isimlerinin sonunda sıfat bulunan Bulaçlılardır. Aşiret mensuplarından iki kişinin ismi bulunmamaktadır. Bu şahıslar "Hoca Latif oğlu ve Mehmet oğlu" şeklinde defterde kayıtlıdır. Bulaçlı mensubu 108 kişinin isminin sonunda ise sıfat yoktur. İsimler kullanılırken genellikle baba ve oğul adları (Ali oğlu Mehmet gibi) çoğunlukta iken, bazı Bulaçlılarda ise dede adının da kullanıldığı görülmektedir. Üç neslin (dede, oğul ve torun) geçtiği isimler ise "Osman oğlu Eşki oğlu Mehmet, İbrahim oğlu Koca Hasan oğlu Hüseyin, Abdullah oğlu Hacı Hızır oğlu Memiş, Kayır Ramiz oğlu Kerim oğlu Mehmet, Hacı Hızır oğlu Ahmet oğlu Süleyman ve Himmet oğlu Hacı Hızır oğlu Hızır" dır.

Aşiretin kaydının tutulduğu defterde, hane: 18'de birlikte yaşayan iki kardeş vardır. Mesleği *Çoban* olan bu kişiler için "Hüseyin oğlu Hasan ve Ahmet" şeklinde defterde kayıtlıdır. Bu şahısların temettuatı 1.000, ödedikleri vergi ise 140 kuruştur. İlgili defterde aynı şekilde başka bir kayıt bulunmamaktadır.

KAYNAKÇA

Arşiv Belgeleri

BOA, A. {DFE. d. 574.

¹⁶ Nejat Göyünc, "Hâne Deyimi Hakkında", *Tarih Dergisi*, 32, İstanbul 1979, s. 332.

BOA, A. {DFE. d, 766.
BOA, İ.MVL, 428/17780.
BOA, ML. VRD. TMT, d 10100.
BOA, ML. VRD. TMT. d, 10101.
BOA, ML. VRD. TMT. d 666.
BOA, NFS, d, 3690.

Kitap ve Makaleler

- ADIYEKE, Nuri, "Temettuat Sayımları ve Bu Sayımları Düzenleyen Nizamname Örnekleri", <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/19/1267/14586.pdf> erişim tarihi: 15/01/2013, s. 769-823.
- AFYONCU, Erhan (1999). "Osmanlı Devleti'nde Tahrir Sistemi", *Osmanlı*, c. 6, Yeni Türkiye Yay., s. 311-314.
- AFYONCU, Erhan (2003). "Türkiye'de Tahrir Defterlerine Dayalı Olarak Hazırlanmış Çalışmalar Hakkında Bazı Görüşler", *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, c. 1, S. 1, s.267-286.
- BARKAN, Ömer Lütfi (1941). "Türkiye'de İmparatorluk Devrinin Büyük Nüfus ve Arazi Tahrirleri ve Hakana Mahsus İstatistik Defterleri", *İktisat Fakültesi Mecmuası*, c. II, S. 1-2, s. 20-59.
- DEVELLİOĞLU, Ferit (1993). *Osmanlıca- Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Ankara: Aydın Kitabevi.
- (1993). *438 Numaralı Muhâsebe-i Vilâyet-i Anadolu Defteri (937/1530) I*, Ankara: Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Yayınları.
- GÖYÜNÇ, Nejat (1979). "Hâne Deyimi Hakkında", *Tarih Dergisi*, 32, s. 331-348.
- HINZ, Walter (1990). *İslâm'da Ölçü Sistemleri*, Çev. Acar Sevim, İstanbul: Marmara Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Basımevi.
- İNALCIK, Halil (1954). *Hicri 835 Tarihli Suret-i Defter-i Sancak-i Aroanid*, Ankara: TTK Yayınları.
- İNALCIK, Halil, Evgeni RADUSHEV ve Uğur ALTUĞ (2013). *1445 Tarihli Paşa Livâsı İcmal Defteri*, Ankara: TTK Yayınları.
- KÜTÜKOĞLU, Mübahat S. (1995). "Osmanlı Sosyal ve İktisâdi Tarihi Kaynaklarından Temettü Defterleri", *Belleten*, Cilt: LIX - Sayı: 225, s. 395-418.
- KÜTÜKOĞLU, Mübahat S. (2000). "İzmir Temettü Sayımları ve Yabancı Tebaa", *Belleten*, c. LXIII (238), Aralık 1999, TTK Yay., s. 755-781.
- PAKALIN, Mehmet Zeki (2004). *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, c. III, İstanbul: MEB Yayınları, s. 453-455.
- ÖZTÜRK, Said (2003). "Türkiye'de Temettuat Çalışmaları", *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, c. 1, S. 1, s. 287-304.
- ÖZTÜRK, Said (2000). "Konya Temettuat Defterleri", *Uluslararası Kuruluşunun 700. Yıl Dönümünde Bütün Yönleriyle Osmanlı Kongresi*, 07-09 Nisan 1999, Selçuk Üniversitesi Basımevi, Konya, s. 533-539.
- TÜRKAY, Cevdet (2005). *Başbakanlık Arşivi Belgelerine Göre Osmanlı İmparatorluğu'nda Oymak, Aşiret ve Cemaatler*, İstanbul: İşaret Yayınları.
- YALÇIN, Ayhan, "Temettuat Defterlerine Göre 19. Yüzyıl Ortalarında Silifke Kazasının Sosyal ve Ekonomik Yapısı", dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/19/1272/14643.pdf, s. 15, 20, 28, 29, 31, 38, 67, 82, erişim tarihi: 15/01/2016), s. 13-87.